

ВАРНЕНСКИ КОРЕНЯКЪ

Органъ на Културно-Просвѣтно Икономическо Дружество „Варненски Коренякъ“

Гл. редакторъ: Г. АНГЕЛОВЪ

Год. абонаментъ 30 лв.
Излиза двуседмично

Редакция и администрация въ клуба
— Варна, „6-й Септемврий“ № 29

Обявления се приематъ
по споразумение

Варненци, обичайте града си и работете за неговото преуспѣване!

ЕДНА ДЕСЕТГОДИШНИНА

Съ настоящия брой нашиятъ вестникъ приключва своето десетгодишно съществуване.

Десетъ години!

Самата цифра на пръвъ погледъ като че ли не прави особено впечатление. Но ония, които презъ този периодъ на години сж били въ тѣсенъ контактъ съ просъществуването на вестника, знаятъ добре колко трудъ, колко енергия, колко материални и морални жертви сж дадени, за да се закрепятъ той и служи на чисто обществени интереси.

Както въ много други случаи, така и при издаването на нашия вестникъ, по внушение на известни срѣди, дадени лица се опитваха да вмъкнатъ партийни тенденции въ колонитѣ на вестника ни, но тѣ винаги намираха силна реакция отъ страна на ония, които носѣха високо знамето на строго опредѣлени обществени интереси.

Нашето начало бѣше и си остана до днесъ мисълта: да работимъ съ всички срѣдства за преуспѣването на онеправдания и твърде зле пострадалиятъ, следъ голѣмата война, нашъ хубавъ гр. Варна.

Днесъ съ пълно задоволство можемъ да кажемъ, че избраниятъ и следваниятъ отъ насъ пътъ е билъ пѣтътъ на разумната тактика и на лоялното отнасяне къмъ всички лица и институти, имащи допиръ съ третиранитѣ въ вестника ни въпроси.

Има единъ много важенъ фактъ, който идва да потвърди току що казаната наша мисълъ.

Въ списването на нашия вестникъ редовно вземаха участие най-първитѣ наши мѣстни интелектуалци и то винаги разглеждайки въпроситѣ съ пълна обективностъ и компетентностъ.

Ние признаваме, че до голѣма степенъ десетгодишниятъ животъ на вестника ни се дължи именно на тия интелектуалци и тѣмъ като изказваме най-голѣмата си благодарностъ, върваме същевременно, че тѣ и за въ бъдеще ще ни даватъ ценното съ съдействието.

Презъ десетгодишниятъ животъ на вестника ни станаха коренни благоустройствени, стопански, социални и други промѣни въ градътъ ни. Колкото и нескромно да се види нѣкому, но ние смѣтаме, че съ вестника си винаги сме подпомагали и насърдавали реализирането на подеманитѣ полезни инициативи.

Ние, заедно съ цѣлокупниятъ български народъ, изпитахме великата радостъ отъ възвръщането на Златна Добруджа къмъ майката Отечество и то най-вече, защото съ скромнитѣ си сили сме ратували чрезъ колонитѣ на вестникъ ни за свободата на Добруджа — този безцененъ камъкъ отъ днадемата на Черноморската Царица.

Приключвайки десетгодишнината на вестника ни съ тѣй задоволителни резултати, ние ще продължимъ дѣлото си съ нова енергия и новъ куражъ, защото и въ миналото и днесъ сме убедени, че работимъ за една здрава и смислена идея — идеята да

Д-ръ Александъръ Недѣлковъ

ГРОЗДОЛЪЧЕНИЕ ВАРНА като гроздолъковище

Храната има двойко предназначение: първо, да достави материалъ за възобновяване на изхабенитѣ тѣлесни тъкани и, второ, да снабди организма съ енергия за отправленията му. При нѣкои болестни състояния хранителнитѣ вещества оказватъ сжщо и лѣчебно въздействие.

Къмъ отдѣлнитѣ видове лѣчебни хранения се причислява плодовия и гроздовъ лѣчебенъ режимъ. Дейнитѣ елементи въ плодоветѣ сж сжщитѣ, както и въ всѣка друга храна: бѣлтѣчни, въглеходи — плодова захаръ, минерални и органични соли предимно на ябълчната, винната и лимонната киселини. Въ нѣкои отъ плодоветѣ се съдържатъ повече или по-малко и мазнини вещества, които имъ предаватъ голѣма хранителна стойностъ.

Най-главната съставна частъ съставлява плодвата захаръ, съдържанието на която въ разнитѣ видове плодове се колебае въ голѣми граници въ зависимостъ отъ плода и неговата зрѣлостъ. Така напр. процентното количество на захарта въ лимонитѣ е 1, когато въ гроздето достига до 25 и повече.

Единъ отъ най-ценнитѣ и благородни плодове, що ни дава майката природа, е гроздето, познато на човѣка отъ незапомнени времена, въ състава на което влизатъ: бѣлтѣчни — 1—1½ на сто, гроздова захаръ — 15—25 на сто, минерални вещества — 1.5 — 1.8 на сто, и вода до 75 — 85

видимъ Варна въ пълно процвѣтяване, а варненци въ заслужено благоденствие.

Никрая нека съ пълна откровеностъ кажемъ: за да можемъ да продължимъ полезното си дѣло, ние молимъ своитѣ абонати да бждатъ добри и изплатятъ по-бързо абонамента си, като не забравятъ, че издржката на вестника става изключително отъ абонамента и че ние не разчитаме почти на никакви други странични доходи.

Отъ редакцията.

на сто

Бѣлтѣчнитѣ вещества сж гравитния материалъ за строежа на клеткитѣ. Въ гроздето тѣ се намиратъ въ форма на такъ нар. пектини, които сж свързватъ съ минералнитѣ вещества и олесняватъ тѣхното усвояване отъ организма. Пектинитѣ причиняватъ пиктиобразното съсирване на плодovitѣ сокове.

Минералнитѣ и органични соли взематъ живо участие въ размѣната на веществата, въ биохимичнитѣ процеси и въ строежа на тъканитѣ. Свързани съ бѣлтѣчинитѣ, тѣ образуватъ колоидни съединения. Подъ влияние на високата температура при сваряването колоиднитѣ съединения се разрушаватъ, което намалява усвояването и използване на хранителността имъ. Съ това се обяснява по-малката хранителностъ на сваренитѣ въ сравнение съ суровитѣ плодове.

Въ гроздето се намиратъ покрай другитѣ соли, заслужаващи отбелязване, желѣзни и фосфорнокалциеви соли, които оказватъ благотворно действие върху нервномускулния апаратъ и подобряватъ състава на кръвта при малокръвни и други подобни състояния. Органичните киселини се намиратъ въ форма на калиеви соли, които въ противоположностъ на натриевитѣ, увеличаватъ бѣбречната секреция, отдѣлянето на пикочьта, и излжчването на непотрѣбнитѣ и вредни за тѣлото отпадѣци. Тѣ упражняватъ сжщо и умѣрено слабително действие.

Калиевитѣ соли действуватъ успокоително върху възбудената нервна и мускулна система и особено благотворно е действието имъ върху тѣлоносната кръвоноснитѣ сждове. Подъ влияние на биохимичнитѣ процеси калиевитѣ соли се преобръщатъ въ карбонати, които неутрализуватъ киселинността на кръвта и сокотѣ, което има грамадно значение за организма. Алкализизиращото действие на калиевитѣ карбонати е много по-силно отъ това на натриевия бикарбонатъ: единъ килограмъ грозде по своето алкално действие се равнява на 6 кгр. бикарбонатна сода.

Главната, обаче, хранителна и лѣчебна ценностъ на гроздето се заключава въ гроздовата захаръ, която е изворъ на мускулна енергия, особено за сърдечния мускулъ, поради което гроздето съ право се счита за силородна храна. За денонощната работа на сърдцето сж потрѣбни около 150 калорийни единици, които се добиватъ отъ 35 гр. гроздова захаръ. Единъ кгр. грозде може да поддържа дейността на сърдцето въ течение на цѣли шестъ дни.

Ако сравнимъ хранителната стойностъ на гроздето съ тая на млѣкото, ще намѣримъ, какво млѣкото превъзхожда гроздето по съдържание на бѣлтѣчни и маслени вещества, ала е по-бедно отъ къмъ захаръ и минерални соли. Единъ кгр. млѣко развива 700 калории, сжщо толкова калории развива 350 гр. хлѣбъ или 10 яйца. Единъ кгр. грозде притежава 700 топлинни единици, а единъ литъръ гроздовъ сокъ — 800 и повече калории. Съ единъ литъръ гроздовъ сокъ могатъ да се задоволятъ до една четвъртъ хранителнитѣ нужди на организма за 24 ч. въ по-спокойно положение.

Въ гроздовия сокъ се намиратъ сжщо разни ферменти, ензими и др. дейни елементи, следва на 3 стр.

В. П. Гочевъ

ВПЕЧАТЛЕНИЯ ОТЪ ГР. ДОБРИЧЪ

Не бяхъ виждалъ Добричъ отъ 1918 год. Има голѣма промѣна. Нѣколко улици сж поправени и сж построени много нови къщи и други сгради. Страни сж не само българитѣ, но и новитѣ владетели. Изглежда, четѣ сж се чувствували добре въ тая заграбена българска земя. Не знаея, че „чуждотъ“ се взема и на Велиденъ.

Бяхъ на задушница. Жителитѣ се радватъ на българскитѣ свещеници. Непрекъсната верига отъ хора, предимно жени, се отправяме къмъ гробищата. Съ особено страхопочитание се следѣха молитвитѣ и черковното пѣние на български и славянски езици.

За бившитѣ ромѣнски свещеници разказватъ чудеса. Експлоатацията е била грамадна. Никой не знае да ли е имало определена такса за разнитѣ трѣби. Хората не искали да си взематъ кръщелни свидетелства за децата. Свещеникътъ определялъ своеволно разнитѣ такси. За едно кръщелно свидетелство вземалъ по 100—200 и повече леи. Интересенъ билъ архирейския намѣстникъ — протопопътъ, както го наричали гражданитѣ. За него гр. Добричъ билъ обетована земя. Той билъ много добъръ търговецъ. Ималъ свой дюкянъ, въ който продавалъ памукъ, воскъ, свещи, бастуни, вино на едро и други предмети. Преселването на ромѣнитѣ обратно въ стара Ромѣния за него било изненада. Той не можалъ и да си представи какъ може да се напусне такова доходно мѣсто. Свикалъ събрание въ черквата. Посетено било по вече отъ стари жени. Тамъ протопопътъ плакалъ и разказвалъ, че билъ отъ български произходъ и заявилъ, че съ радостъ би останалъ на българска служба. Но нищо не помогнало. Трѣбвало да се върне тамъ, отдето е дошълъ. Може би, протопопътъ е билъ действително отъ български произходъ, но „протопопътъ е по-лошъ и отъ най-лошия турчинъ“. Всички славянски надписи на иконитѣ и на стенната черковна живопись били промѣнени по негово нареждане на ромѣнски.

Властитѣ разширили казармитѣ и построили забавачница и сѣдебна палата, красиво здание. Сѣдебната палата е построена на мѣстото на бившата непълна гимназия. Зданието на бившата гимназия изгорѣло въ ромѣнско време.

Градската градина е почти същата, каквато бѣ и преди 30 години.

Гр. Добричъ е буденъ градъ. Още въ стари времена той е билъ винаги центъръ на Добруджа. Всяка година въ Добричъ се е определяла цената на вълната. Въ турско време по-големата частъ отъ Добруджа (северна и южна) не се обработвала, а служила за паша на добитъка. Огромни стада овци и множество хергелета, принадлежащи на котленици, пасли по възлѣваната „равна Добруджа“. Най-големиятъ догавчикъ на вълна въ Европейска Турция била Добруджа.

Особно се славилъ панаира въ Хаджиоглу Пазарджикъ (Добричъ). Всяка година до заемане на Добруджа отъ ромѣнитѣ презъ м-цъ юний (старъ стилъ) се откриваше Добричкия панаиръ. Разпродаваха се извънредно много стоки. Голѣми веселби имаше, когато въ панаирско време навалѣше напоятеленъ дъждъ.

И сега Добричъ е оживенъ градъ. Въ сѣбота 16 ноември, бѣ пазаренъ день. Градътъ бѣ пъленъ съ селени. Търговцитѣ бѣха извънредно доволни. А що ще бѣде следъ 1—2 плодородни години? Да, Добричъ има голѣмо бѣдаше. Той е билъ и ще бѣде важенъ икономически центъръ на България. „Дето е тежка вода, пакъ ще тече“, казва народната поговорка.

Най-големъ недостатъкъ на Добричъ е липсата на вода за пиене. Въ града има много кладенци, обаче водата имъ е тѣрда и горчива, негодна за пиене. Интересно е, че вънъ отъ града има кладенци съ сладка вода. Долищата, които се почва въ Гаази-баба е такава граница. Срещу гробищата има кладенецъ съ сладка вода, а нѣколко метра къмъ града, отъ другата страна на дола, водата е горчива. Гражданитѣ взематъ вода за пиене отъ нѣколко чешми. Тамъ винаги има натрупани хора съ кофе и котли. Много циганки се препитаватъ, като разнасятъ вода по къщитѣ. Нѣкои граждани си набавятъ вода съ сакки. Сакаджитѣ купуватъ тая вода вънъ отъ града отъ дълбоки кладенци.

Въ следния брой на „Варненски коренякъ“ ще разгледаме въпроса за водата въ Добруджа и Дели орманъ.

Варненци, бѣдете довърчиви и бѣдете единни по общогражданскитѣ въпроси въ съединението е силата, радвайте се въ сполуката на съгражданина си, помогнете му въ нищетата.

Продължение отъ 1 стр.

които спомогатъ за усвояването на хранителнитѣ материи, и поощряватъ дейността на органиитѣ и жлезитѣ съ вътрешна отлъчка.

Сокътъ отъ гроздето не претърпява въ храносмилателния апаратъ нѣкакви особени промѣни, бързо се просмуква и, преминавайки презъ черния дробъ, се складира тамъ като запасна храна, която се използва споредъ нуждата за работа на мускулитѣ.

Ципицата на гроздовитѣ зърна не притежава хранителност, ала предизвиква дразнене на лигавицата на червата и прослабване. Въ ципицата, обаче, както и въ кожидата на плодотѣ, се съдържа едно извънредно дейно химично вещество — витаминъ С, който оказва противоскорбутно и противовоносно действие. Ролята на витаминитѣ, които се съдържатъ въ плодотѣ и зеленчуцитѣ и които представляватъ концентрирана слънчева енергия, тепърва се уяснява и е отъ грамадно значение за поощряване дейността на органиитѣ и за здравното равновесие на организма.

Хранителнитѣ и целебни свойства на гроздето сж били известни още отъ дълбока древност и сж били използвани отъ най-старитѣ лѣкари — Плиниусъ старши, Целзиусъ, Галенусъ и др. за лѣкуване на разни болести. Съвременната медицинска наука сжщо възприема лѣчебното действие на гроздето и прилага **гроздолѣчението** при разни болестни страдания.

Съ гроздолѣчението се подигатъ силитѣ на организма и особено дейността на сърдцето и кръвоноснитѣ съдове. Храносмилането и отпращането на червата се подобряватъ. Приемането дори на голѣми количества грозде не причинява никакви разстройства, което показва, че то се лесно усвоява и използва. Окислителнитѣ процеси въ организма се извършватъ по-пълно, а, благодарение засилената дейност на бѣбрецитѣ, се изхвърлятъ своевременно непотрѣбнитѣ и вредни отпадѣци отъ жизнедеятелността на тъканитѣ. Службата на черния дробъ — лабораторията на организма се подобрява. Теглото и съпротивата спроти разнитѣ причинители се повишава.

Гроздолѣчението като мощно срдѣство се прилага при следнитѣ болестни състояния:

1. При разстройства на храносмилането, при хрониченъ и мембранозенъ диспекъ, запекъ и хеморониди.

2. Болести на черния дробъ — цирози, злъченъ пѣськъ, инфекциозна желтеница и др. Гроздето увеличава излъчването на злъчката.

3. Болести на бѣбрецитѣ и пикочнитѣ пѣтища, бѣбречни камъчета (пикочогонно действие).

4. Смущения въ размѣната на хранителнитѣ вещества — артритизъмъ, хрон. ревматизъмъ, затлъстяване и др. т.

5. Болести на сърдцето и кръвоноснитѣ съдове, придружени съ кръвни застои въ коремната област. Гроздето е храна на сърдцето.

6. Болести на бѣлитѣ дробове — плеврити, емфизема и други.

7. Малокръвие, обща слабост, скрофулоза, рахитизъмъ.

8. Бѣлодробна и извънбѣлодробна туберкулоза — засилване на организма и защитата му.

9. Кожни заболявания въ връзка съ смущения въ размѣната и окислителнитѣ процеси въ организма — екзема, копривна треска и др. т.

10. Като последващо лѣкуването съ минерални води при разстрой въ размѣната на веществата.

Предназначеното за лѣчение грозде трѣбва да бѣде доброкачествено, добре узрѣло и измито отъ примѣси. Предпочитатъ се сортове съ пѣжна ципица, а, ако последната е груба, се изплюва заедно съ семкитѣ.

Количеството на консумираното грозде постепенно се увеличава отъ 250 гр. до 3 и повече кгр. дневно споредъ понасянето. Гроздето се разпредѣля на три вземания: сутринъ на празенъ стомахъ отъ 0.5 до 1½ кгр., единъ часъ преди обѣдъ и вечеря — по четвъртъ отъ цѣлото дневно количество. Гроздето се яде бавно и следъ това се прави разходка на открито.

Храната не трѣбва да съдържа много тлъстии, солени и консервирани меса, сжщо и спиртни питиета. При по-слабъ стомахъ или въ трескаво състояние вмѣсто грозде се дава гроздовъ сокъ въ съответно по-малки количества.

Ферментацията на гроздовъ сокъ губи напълно хранителнитѣ си свойства и се преобрѣща въ отрова за човѣшкия организмъ, която вмѣсто полза подрва тѣлесното и душевно здраве и причинява израждане на потомството.

Сезонътъ на гроздовото лѣчение отговаря на края на лѣтото и есенята, ала гроздовия сокъ може да се консумира въ течение на цѣлата година стига да бѣде добре запазенъ.

Продължителността на гроздовото лѣкуване е отъ 3 до 6 седмици.

Най-подходящо мѣсто за гроздовото лѣчение сж производителнитѣ лозарски центрове, понеже гроздето трѣбва да се консумира въ прѣсно състояние.

На всѣкъде въ Чужбина сж уредени разкошни **гроздолѣчебни станции** предимно въ мѣста съ мекъ и топъл климатъ, въ лѣтовища и лѣковища.

Такива гроздолѣковища има въ Южна Франция и по Срѣдиземноморското крайбрѣжие (Hyères), въ Швейцария по брѣга на Женевското езеро (Egloff), Германия — по брѣга на Рейнъ, въ Тиролитѣ (Meran), въ Унгария, Силезия и Русия — по Черноморското крайбрѣжие и Кримъ.

У насъ гроздолѣчението още не си е пробилъ пътъ и направения преди две години опитъ въ манастиря Св. Константинъ по неизвестни причини не можа да се популяризува.

Нашето Черноморие отъ Балчикъ—Варна до Созополъ и Ахтополъ представлява отлични условия не само за **морелѣчение**, но и за използване драгоценнитѣ хранителни и лѣчебни свойства на златистия черноморски диматъ и др. подходящи десертни сортове грозде. Почвенитѣ условия и мощното черноморско слънце отговарятъ напълно за култивирането на лози и нѣкои плодни дръвчета като праскови, круши, смокини и бадеми. Климатичнитѣ условия подхождатъ сжщо за едно **плодово и гроздово лѣкуване**.

Есенята по Черноморието е едно незабелязано продължение на лѣтото и се отличава съ изобилието на ясни лѣчензарни слънчеви дни, а нощитѣ сж умѣрено хладни и чаровни съ обилни звезди ясно синъ небосводъ. Кристалната морска ширъ е пѣлнителна съ своята възшебна красота, както денемъ, тъй и нощемъ. Създателнитѣ удобства за лѣтуване въ Варна могатъ да задоволятъ и най-взискателния лѣтовникъ и болелъ.

Докато презъ лѣтнитѣ месеци въ Варна срдѣно дневно слънчево огрѣване се наброяватъ до 900 часа, презъ пролѣтната слънчевото огрѣване следва на 3 стр.

Сѣдбата на морскитѣ вълци

Съ нѣкаква фантастична украса и дивно сияние се рисува морето отъ всички народи: предъ неговата страховна мощъ, тайнственостъ, романтична трѣпнатъ сърдцата и се заливатъ ту въ приказна радостъ, ту въ неизказана тъмна печалъ.

Велика, непрогледна и загадъчна е тайната на морето. Така велика, така непрогледна и така загадъчна, както е загадъчна тайната на безкрайния лазуръ — небето.

— „Морето, казва голѣмиятъ нѣмски поетъ Хенрихъ Хайне, е една колкото възшебна, толкова и тайнствена бездна. Тя е единъ дивенъ и приказенъ блѣтъ и който обикне неговата

тайнственостъ и мистична прелестъ, никога не може да ги забрави...

Азъ обичамъ тази безкрайна водна пустиня. Обичамъ да слушамъ шепота на неговитѣ павлаи вълни. Обичамъ неговата буря и неговия страненъ ревъ...

Морето е пленявало не само нѣжната и поетична душа на Хайне. То е привличало съ странна магическа сила най-големитѣ и велики майстори на поезията.

Ония, които сж изживѣли буритѣ на морето, ония които сж съзерцавали неговата безбръжностъ, знаятъ каква неземна, и непобедима привлѣкателна сила крие то.

Морето е еднакво възшебно,

еднакво омайно, еднакво божествено както презъ лѣтото, така и презъ есенята, така и презъ зимата.

Лѣте, когато слънцето сипе своя огненъ дъждъ, морето е тихо и върху неговитѣ спокойни води волно се носятъ бѣлокрилитѣ чайки. Нито следа отъ тайнствения тревоженъ ревъ на разгнѣвенитѣ пѣнестни вълни. Каточели тѣ сж заспали нѣкакъвъ свиденъ сънъ, залюбени отъ преспивна люлче на пѣсенъ...

Лѣте морето е дивно, пълно съ поезия и романтика. То е златенъ оазисъ, край който влюбенитѣ сърдца плуватъ въ шеметни мечти и унесени отъ неговитѣ страни симфонии, изчезватъ отъ реалния свѣтъ, за да се родятъ въ свѣта на приказнитѣ, химернитѣ и снѣищата.

Съ една мистична омая е покрита водната стихия и презъ жълтата есенъ.

Тогава неговитѣ лазурни води станатъ тъжни, сиви като оловеното есенно дъждовно небе. Надъ тѣхъ се надигатъ немирни вълни, покрити съ сѣвѣнобѣла пѣна.

Най-дивно и загадъчно е морето презъ зимата.

Тогава надъ неговитѣ студени води преминава яросенъ буревестникъ...

То става черно, като безвездна нощъ. Утробата му се въздува съ страшна яросъ. Бѣлогривести вълни се понисватъ съ дивъ ревъ къмъ брѣга и като чели искатъ да залепятъ, да погълнатъ цѣлата земя.

Стене море, реве съ яросна мощъ. Стенятъ неспокойнитѣ

чайки, а нѣкъде далечъ, тамъ където морето изчезва задъ хоризонта се борятъ съ ужаса на морската стихия десетки кораби.

Морето има своята поезия, романтика и красота, но има и своя ужасъ и страшна действителностъ.

Красотата, поетичната омая и страховния ужасъ на морето ги познаватъ всички, които живѣятъ край него, но най-добре ги познаватъ ония, които сж залюбили тази загадъчна бездна, най-добре ги познаватъ смѣлитѣ моряци.

„Ний, се опияняваме отъ тайнствения шепотъ на вълнитѣ, казва стария морски вѣлкъ, капитанъ Джеймсъ Лойдъ, ний обичаме морето, но малко го познаваме. Морето има своитѣ прелести и своя ужасъ. Тѣ

Л. К. Бочевъ

ВЪ ОЧАКВАНЕ

Тежки дни изживя българският народ. Хоризонтитъ бѣха помрачени. Безброй врагове отвѣждъ границитъ, граждански междоусобици вѣтре въ страната. Трагична епоха за българското племе.

Мълниеноситъ облаци надъ българското небе сж вече разпрѣснати. Настана епоха на външно заздравяване и вътрешно уреждане. Минаха години на морално и материално укрепване. Народа, впрегна всички свои жизнени сили и оформи предъ себе си и предъ свѣтътъ една държава и една нация, годна за животъ и свѣтли бѣднини.

Силата и мощта на българщината сж възвѣрнати и сега сж мого по-голѣми отъ когато и да било въ миналото. Днесъ България е тачена отъ всички. Българското правителство се цени. На насъ вече могатъ да завиждатъ и победители отъ миналата свѣтова война.

По пѣтя на една разумна политика и подходяща дипломатическа дейность България започна безъ нови човѣшки жертви да разкжсва здравитъ вериги на нечовѣшкото робство на своитъ братя — Добруджа е вече свободна!

Има още български земи подъ чуждо робство. Ние тукъ и тѣ тамъ, всички сме въ очакване на по-добри дни. Указанията сж повече отъ добри. Нуждно е само спокойствие и

разумна готовность за борба. Една манифестация на очевидна единность и категоричность въ желанието ни за обединение на българското племе, трѣбва да проличава въ всѣка наша дейность. Съ чисти, открити и смѣли действия, ние трѣбва да организираме още повече своя духъ и своята мощъ, въ очакване на близкия решителенъ часъ. Така вѣрвейки пакъ по сжщия пѣтъ полесно и по-бързо ще достигнемъ тържеството на българската правда.

Авантюритъ винаги се заплашатъ сжпо. Единъ въоръженъ конфликтъ днесъ, никога не може да се предвиди кжде и кога ще свѣрши; нито могатъ да се приематъ за сигурни и вѣчни неговитъ резултати. Насилието винаги поражда противодействие, и за това историята на войнитъ съ една непоколебима последователность въ казуситъ се повтаря.

Българскиятъ народъ е миролюбивъ Той обича спокойствието и труда, когато има условия за тѣхното сжществуване; той е чудовищно търпеливъ, когато има изгледи за по добро бѣдаще. Но този добъръ народъ, далечната и близка история знае, може да се преобърне въ гигантска хала, която е способна да помете всичко, което се изпрѣчи на неговия жизненъ и исторически пѣтъ. Тогава той е стра-

шенъ. Предъ неговия устремъ сж треперѣли империи и сж се сринали „непревземаеми“ тѣврднини. Гордото българско знаме е развѣвяно победоносно по всички бойни полета.

Този пѣтъ, обаче, за подобрене нерадостното си положение, българскиятъ народъ, не е избралъ. Неговитъ права не веднажъ сж признати отъ всички европейски държави и само поради политиката, която стара Европа водѣше, тѣ оставаха незадоволени.

Днесъ вѣе въ Европа новъ духъ на правда и справедливость. На него българскиятъ народъ се позовава и очаква. Така дадено само разрешение на всички спорни въпроси може да бѣде добро и трайно. Къмъ него миролюбивитъ усилия на всички, които ценятъ човѣшката личность и съвременната цивилизация, трѣбва безрезервно, да се присѣдинятъ. На чело на тази истински хуманна идеология и реална политика днесъ на Балканитъ е застаналъ българскиятъ народъ — той вдига високо бѣлото знаме и крачи неспирно и самоувѣрено напредъ.

Гроздолѣчение

Варна като гроздолѣчище

продължение отъ 2 стр.

спада до 554, а презъ есенята — до 514 ч., което е достатъчно за слѣнцелѣчение. Срѣдната атмосферна температура въ Варна презъ юлий — августъ достига 22.7°, а презъ септемврий — октомврий — 16.9°, като максималнитъ цифри нерѣдко сж по-високи. Температурата на крайбрежната морска вода въ 12 ч. презъ юлий се възкачва до 23° и повече градуси, презъ августъ е 25.6°, презъ септемврий — 21.6°, а презъ октомврий — 17.4°.

Валежитъ по крайбрежието изобщо сж осждни; презъ лѣтнитъ месеци съставляватъ 4—12% отъ огщия годишенъ валежъ, а презъ есенята достигатъ до 7—10%. Валежнитъ дни въ Варна презъ лѣтото сж дори малко повече отъ есеннитъ.

Съвѣршенно безоблачни дни въ Варна се наброяватъ презъ лѣтото 35, а презъ есенята — 22; заоблаченъ небосводъ има презъ лѣтото 9, а презъ есенята — 19 дни.

Всички тия данни показватъ, какво климатичнитъ условия на Варна, която се благоустроява по образца на европейскитъ лѣтовища, както и на цѣлото

ПО ДИРИТЪ НА СВОБОДАТА

Момче, кое си, що пристѣпвашъ плахо?
Какво те плаши въ тозъ животъ?
Не виждашъ ли да те посрѣщатъ благо?
Не си ли синъ на тозъ народъ?

Ела! Разсѣй тозъ облакъ отъ челото!
И свой всегда тукъ остани!
Междъ насъ ще те закриля и небето,
за насъ наставатъ свѣтли дни!

— Азъ виждамъ, братя сме ний еднородни,
говориме единъ езикъ,
въ сърдцата има чувства благородни,
и срѣщамъ вредъ азъ братски ликъ.

Отъ Добруджа съмъ, где земята ражда
юнаци славни въ миръ и бранъ,
и где трудътъ стократно се отплаща
на труженикъ за тамо призванъ.

Оттамъ долита днесъ подета пѣсенъ
за правда и за свобода,
развѣва се народний стягъ разнесенъ
въ тозъ край заветенъ за рода.

Но знай! Родината ни раздѣлиха,
и болка се въ сърдца вгнѣзди,
лика на правдата ни затѣмниха —
за радостъ, или беди?

Не си ли чувалъ Бабадагъ и Тулча?
Азъ имамъ леля, чичо тамъ —
животъ, имотъ днесъ тамъ имъ се отрича,
неволни идатъ тѣ насамъ.

Оставили полята съ потъ поени
и завещани отъ дѣди,
напушатъ домъ, кждето сж родени,
подблзани отъ свободи.

И питатъ се: Какво е свободата?
Кжде и какъ царува тя?
Познава ли заветитъ, сърдцата?
Или е пѣсенъ, ил' мечта?

Не е ли тя богиня съ ореоли
за жертва гладна въ миръ и бранъ,
очаквана всрѣдъ робскитъ неволи
съ химнъ свещенъ, съ копнежъ и пламъ?

Очаквана, но по капризъ гостува
подъ сѣнката на кървавъ мечъ.
Съсъ нея пѣсни — рабъ единъ добрува,
а другъ мечтае отдалечъ.

Нали си братъ, пакъ питай за усмивка,
за радостнитъ сждбини,
Не съмъ ли свой въ тѣлпата многолика,
съ какво ме плашатъ идни дни?

Ем. Мутафовъ

наше Черноморско крайбрежие, напълно подхождатъ за цѣлостно използване не само презъ лѣтнитъ, но и презъ есеннитъ месеци, за морелѣчебни цели, а сжщевременно и за гроздово и плодово лѣкуване.

Съвѣстното използване целѣбнитъ блага на морето и морското слѣнце, както и лѣчебнитъ свойства на гроздето, трѣбва да намѣри най-широко

приложение и разпространение и у насъ. Това ще даде възможность да се облекчатъ страданията на болни и да се закрепи здравето на нуждаещи се — деца и възрастни. По тоя начинъ ще се подобри и поминѣка на крайбрежното население и ще се подпомогне неговото културно-просвѣтно и обществено-икономично издигане.

Народнитъ ни пѣсни, които разкриватъ нашия митологично-теологиченъ мирогледъ, рисуватъ Св. Никола като божественъ пратеникъ, роденъ въ втората половина на третото столѣтие следъ Рождество Христово, въ Никийския градъ Патара и означаващъ неговитъ родители като българи.

Всѣка българска пѣсенъ и легенда откроява патарския чудотворецъ като голѣмъ покровителъ на българскитъ моряци, рибари, търговци и гемиджии.

Той ги спасява отъ стихийтъ на разгнѣвеното море, отъ морскитъ пирати, змейове, чудовища, бди надъ тѣхнитъ семейства, дарява ги съ щастие и за всичко това като отплата и възмездие иска тѣ да приематъ божествената свѣтлина

МОРЕ! МОРЕ!...

Море, вълшебно, приказно море,
Край твойтъ чудни, дивни брѣгове,
Унесенъ не веднѣжъ мечти съмъ лѣлъ,
Не веднѣжъ съмъ скръбни пѣсни пѣлъ!

И, ето, днесъ отново съмъ при тебъ,
Мое близко, чародейно море,
Дойдохъ при тебъ забравя да намѣря
Отново мжката си да излѣя!

Мракътъ разпери мантията черна,
За мигъ покри той свода синъ — небесенъ.
Притаи дѣхъ радостта безмѣрна,
Вгльбенъ въ себе си стоя унесенъ.

Прилепи край мене лудо хвъркатъ,
Леко, плахо трепетлики трепкатъ!
Вълнитъ пристигатъ — цѣли полкове —
При твойтъ чудни, дивни брѣгове!

Но, ето, луната горда вече изгрѣ,
Бѣла, феерична свѣтлина разлѣ!
По водната ширъ приплясватъ чайки,
Стройни дървеса люлѣятъ вѣйки.

Надъ мене славей крѣшна пѣсенъ пѣй,
Радостъ, красота въ душата ми лѣй!
Море, море, твойта приказность расте.
И славно вѣрвамъ, че при тебъ се мре!

Благовъ Елчинъ

сж най-добре познати на ония, които депонощно живѣятъ съ безбѣржната водна пустиня, които съ сраснали съ нея, съ нейнитъ бури и стихии. За истинскиятъ морякъ морето е всичко: идеалъ, мечта, любима...

Да, за истинскиятъ морякъ морето е всичко. То е неразделенъ неговъ другаръ. Той не се бои отъ неговитъ стихии и бури. За него страшния ревъ на вълнитъ е преспивна пѣсенъ, а тѣжния стонъ на вѣтъра приятелски привѣтъ.

Споредъ вѣрванията на стари моряци, които сж прекарвали цѣлия си животъ по море, водната пустиня можела да се радва, да скръбѣ, дори да мрази и да люби.

Между нормандскитъ моряци сжществува една легенда

въ която се разказва, че: морето се е влюбило въ единъ младъ и красивъ юнга.

То го зоващо въ своитъ обятия и му обещаващо неземна нѣга, омая и очарования.

Младиятъ морякъ ужасенъ отъ тая странна любовь на морето, забѣгналъ далечъ, много далечъ, тамъ кждето никога не се чува пѣсенята и бурята на морето.

Водната бездна е била страшно оскрѣбена и отъ него денъ насетне тя въ непрекъснатъ стонъ извяла своя възлюбенъ и съ своя яростенъ гнѣвъ разрушавала и поглѣщала въ своитъ тъмни бездни стотици кораби...

Такива чудни легенди сжществуваатъ и въ много други народи. Въ тѣхъ се разказватъ по единъ най-страненъ и ор-

гиналенъ начинъ за разни морски зменове, страшни чудовища, дракони, сирени и за странната любовь на морето къмъ нѣкой младъ, красивъ и снаженъ морякъ.

Освенъ тѣзи легенди всѣки народъ крие въ своята съкровищница и такива: за разни светии, покровители на моряцитъ.

Португалскитъ и италиански моряци приематъ за свой покровителъ Св. Антоний, отъ Падуа, бретонцитъ приематъ за своя покровителка Св. Анна, испанскитъ моряци и рибари тачатъ Св. Якова, венецианскитъ моряци Св. Марко, а рускитъ и грѣцкитъ Свети Николай.

Въ християнскиятъ мирогледъ на българина, както ни го предаватъ народнитъ рели-

гиозни пѣсни, балади, приказни и припѣвни легенди Св. Никола не е само помощникъ на Бога, кръщелникъ на Исуса, но и опредѣленъ отъ тѣхъ да бѣде покровителъ на всички наши моряци, рибари и търговци.

Култътъ къмъ Св. Никола достига прѣно до българската родна душа отъ грѣко-римската духовна култура и носи пояркитъ белези на византийската. Съ течение на времето този култъ се освобождава отъ всички чужди влияния и става типиченъ български.

За това ний виждаме Св. Никола да владѣе нашитъ морета: Бѣло и Черно, да става трапезникъ на българскитъ моряци, рибари и търговци и да почива подъ сѣнкитъ на роднитъ ни явори и джбове.

ВАРНЕНСКИ КОРЕНЯКЪ

Органъ на Културно-просвѣтно Икономическо Дружество „Варненски Коренякъ“

Отг. ред. Ю. ТОДОРОВЪ

Д-ръ П. Д. Скорчевъ

Общуване на българи и ромъни въ миналото и неговото отразение въ говора имъ

Въ дълга низа отъ статии пакъ на това мѣсто ние разглеждаме презъ изтеклитъ нѣколко години гръцкото, турското и нѣмското езиково влияние върху нашия народенъ говоръ като последица на многовѣковното ни общуване съ гърци и турци. Остава да разгледаме още нашето общуване съ власитѣ и неговото отразение въ езика на двата народа. Следъ това остава да бжде разгледано и италианското езиково влияние,* за да имаме една завършена студия на чуждоезиковото влияние върху българския народенъ говоръ. За руското езиково влияние не ще говоримъ — то си е наша роднинска работа, ние по братски взаимно сме си давали и вземали, та тукъ се налага друго мѣрило.

Пристъпвайки къмъ разглеждане на българо-ромънското общуване въ миналото, възбързамъ да дамъ живъ изразъ на онова чувство на народна гордостъ, което на буйни таласи ни обхваща, когато се рсвиме въ историята на това наше общуване. За власитѣ българщината е била единъ мощенъ непресекавшъ езиковъ и духовенъ източникъ, чиито живителни води широко заливатъ равна Ромъния, наторяватъ я и оплодяватъ съ духовни ценности, които оформятъ езика и душата на съседния ни влашки народъ, прониквайки въ всички гънки на неговия битъ.

Въ това взаимно общуване ние сме били почти изключително дарители, щедро сме давали на власитѣ и почти нищо не сме взели отъ тѣхъ. Нашиятъ народъ е билъ за отивждаунавиятъ ни съседъ и единъ многовѣковенъ източникъ на човѣшки маси, съ каквито той на вълни залива влашката земя, дава ѝ ги безвъзвратно безъ да взема въ замѣнъ нищо отъ нея. Ние

сме дали на влашката култура многобройни и голѣми люде, а отъ малкото власи по крайнитѣ на Дунава не се е издигналъ въ нашия животъ нито единъ.

Такава е сждбата на нашето племе: дава чедата си, и ги откъсва отъ снагата си за да се обърнатъ следъ време често въ върли врагове на собствената си майка. На гърцитѣ сме дали отъ Юстинианово време насамъ стотици хиляди български славяни чакъ до Цакония и Тайгетъ, за да се превърнатъ отпосле въ „елини“, пакъ гърцитѣ заграбиха въ най-ново време хиляди добри българи въ южна Македония. На турцитѣ сме дали други стотици хиляди отборъ български деца, за да станатъ люти яничари и свирепи въ батшкитѣ кланета помаци. Сърбитѣ ни взеха Моравско, Македония и Цариградско. Стотитѣ хиляди българи сж минали презъ жестокото наше минало отивжда Дунава, да лисж тамъ свои названия на селища, рѣки и планини; залѣли съ съ езика си, съ славното си богатство, съ пѣснитѣ и хората си, съ обрядитѣ и обичаитѣ си несъзнатитѣ влашки народни маси и следъ това сж се самоудавили въ тѣхъ.

И обратно: ние не сме побългарили нито гърци, нито турци, нито сърби и ромъни. Ние доброволно сме давали наша кръвъ на нашитѣ съседи. А ние българитѣ само чрезъ насилие и въ единични случаи сме допуснали да се влѣе чужда кръвъ въ нашитѣ жили.

И когато сме бивали мощни, и когато сме бивали слаби ние сме отдавали себе си даромъ и никога не сме смогвали да погълнемъ ѝ да смелимъ чужди народи. Дори и Аспаруховитѣ туркобългари едва ли ще да сж се смѣсили съ българославянитѣ, та първитѣ не сж оставили никакви свои езикови или други духовни следи въ нашия днешенъ народъ, който по битъ и езикъ и по кръвъ си остава чисто славянски.

... Една сутринъ Богъ повикалъ всички светци и на всѣкого възложилъ по една служба. Отсѣгъ стувалъ само Св. Никола: той слѣзълъ на земята, за да укротява една страшна морска буря и да спаси десетки моряци отъ гибель. Когато се върналъ на небето, Богъ повикалъ светеца и му рекълъ:

— Ти отсѣгъ стуваше, и азъ раздадохъ всички небесни служби. Понеже ти обичашъ морето и моряцитѣ, отъ днесъ нататъкъ твоята длъжностъ ще бжде: да ходишъ по моретата, да укротявашъ вѣтроветѣ и буритѣ и да покровителствувашъ живота на добритѣ и благородни моряци...

Въ друга легенда се разказва така:

... Св. Никола раздѣлилъ

За да имаме една задоволителна представа за сжчината на влашкото племе, което твърде късно се явява въ историята, оформено въ народъ организиранъ въ държава, ние трѣбва да хвърлимъ единъ погледъ, макаръ и твърде повършенъ, върху създаването на ромънската нация.

Земитѣ на днешната ромънска държава — безъ Добруджа — обхващатъ ония области, въ които още при Траяна е замѣсенъ влашкиятъ народъ отъ дакотракийско тѣсто съ твърде малко латинска мая. Основата на ромънското племе сж Дако-тракитѣ, които сж населявали земитѣ отивжда Дунава и Трансилвания. Съ тѣхния могущъ царъ Децебалъ Траянъ е водилъ упорити войни (103—106 г.) и за споменъ на победата си той е основалъ гр. Nicopolis ad Istrum, до Никюпъ, при Ресенъ на Росица*) Завладаната областъ става римска колония, носеща името на покорителя си — Ulpia Trajana. Тукъ въ тази богата колония се настаняватъ римски гарнизони и римска администрация. И както е редно Дакиитѣ постепенно възприематъ езика на своитѣ латински господари, който въ тази провинция става службенъ. Въ последствие приивдатъ римски търговци и авантюристи, между които не малко египтени и сирийци, Дакиитѣ сж вече значително полатинени и тѣ образуватъ кадритѣ на римскитѣ легиони въ Дакия. Войницитѣ, чиито служба е била многогодишна, сж живѣли въ укрепени селища съ женитѣ и децата си, та по този начинъ всички усвоявали латинския простионароденъ езикъ. Отъ тия укрепени лагери-селища, наречени паланки понеже сж били оградени съ

*) Никополъ на Дунавъ (Nico-polis значи Победо-градъ) е основанъ отъ виз. императоръ Ираклий за споменъ на победата му надъ перс. царъ Хозрой и на освобождаването на Иерусалимъ дето на 14-27 септември 628 г. е билъ наново поставенъ кръста Христовъ („Кръстовъ денъ!“)

съ патерицата си морето на две, слѣзълъ на дъното му и уловилъ царя на рибитѣ: една златна рибка, украсена съ безценни камъни.

Рибката заплакала и замолила светеца да пощади живота ѝ, като обещава, че всѣка година на деня му, ще му пренася курбанъ — една отъ най-хубавитѣ риби.

По-нататъкъ легендата разказва, че отъ тогава е останалъ обичая да се яде всѣка година на деня на Св. Никола — рибка.

Въ други легенди се разказва какъ патарския светецъ възкресилъ единъ морякъ, падналъ отъ върха на една корабна мачта, какъ спасилъ десетки търговци, нападнати отъ разбойници, какъ ходѣлъ по моретата, укротявалъ вѣтро-

стена отъ заострени колове palis значи колъ) води началото си думата паланка — градецъ, която на старотурски значи укрепление (Паланка-аланъ на шуменското плато).

Обаче мирниятъ животъ въ римска Дакия бива скоро смутенъ отъ непрестанни нападения на диви грабливи племена, поради което Аурелианъ се вижда принуденъ къмъ 270 г. да изсели легионитѣ си и римската си администрация отатъкъ Д нава, къмъ защитенитѣ поли на Стара планина, въ тѣй наречената Dacia Aureliana при което тѣ сж увлѣкли съ себе си и известенъ брой отъ Дакийското население. До тукъ се прекъсва римското владичество въ земитѣ на днешна Ромъния; римлянитѣ повече не сж се завърнали въ тѣхъ.

Дако-римскитѣ легиони сж се задържали около Стара планина до рухването на римската империя (476 г.) и следъ това тѣ сж се разпаднали на чергарски групи овчари и говедари, обитаващи планинитѣ на България дори до времето на Асеновци. Отъ тия времена датиратъ влахо-латинскитѣ названия на нѣкои наши селища: Пасарелъ, отъ pasere, paserel т. е. птичево, Връбча, лат. passer — връбецъ; Вакарелъ, отъ vacarul — краваръ Килифарево, отъ Califar — патица. Въ последствие частъ отъ тия власи достигатъ до Крушево въ Македония, дето езикътъ имъ възприема много албански думи — това сж цинцаритѣ (цинцаръ значи комаръ).

Безспорно е, че отъ Дакия не се е изселило съ Аурелиановитѣ легиони цѣлото мѣстно население. Селскотъ даковлашко население се е оттеглило въ голѣмата си частъ въ добре защитенитѣ Карпати, понеже равнинитѣ последователно сж бивали нападани и ограбвани отъ готи (4 в.), хуни и гепиди (450 г.), авари, славяни и българи (679 год.), маджари (830 г.), печенеги (900 г.), кумани (1030 г.). Славянитѣ, които още презъ първитѣ вѣкове следъ Христа сж се били поселили около Карпатитѣ, постепенно сж се слѣли съ полатиненитѣ даки и образуватъ единъ общъ, нареченъ влашки народъ. Поради това влашката земя е прошарена съ славянски названия на селища, рѣки, планини. Ако вече къмъ 11. в. и да сж се образували отдѣлни влашки банства и войводства, тѣ скоро били погълнати отъ маджаритѣ, та една цѣлостна ромънска държава все още не е могла да се създаде.

Следъ образуването на българската държава (679 год.) и особено следъ царъ Бориса българо-славянството се сблѣ-

сква съ влашкото малцинство и постепенно го избутва отивжда Дунава — къмъ края на 9. в. Обаче и тукъ, въ днешна Ромъния влашкиятъ народъ почва да става известенъ на историята едва къмъ края на 13. в., когато власитѣ, споредъ Ксенополъ, почнали да се спускатъ отъ Карпатитѣ къмъ низинитѣ.

Дако-власитѣ сж били подъ римско владичество твърде кратко време, общо 166 години, т. е. отъ Траяна до изселването на Аурелияна въ Мизия, около Стара планина. Презъ това време тѣ сж успѣли да усвоятъ само простионародния латински езикъ и не сж могли почти нищо да възприематъ отъ римската култура. Следъ тази краткотрайна римска епоха тѣ скоро подпадатъ подъ мощното влияние на славянобългаритѣ. Латинскитѣ елементи въ румънския езикъ почватъ да изчезватъ и половината отъ речниковия му съставъ се замѣня съ славянобългарски думи. Въ този си видъ се създава влашкиятъ езикъ между 7 и 10 в.

Отъ изложеното става ясно, че днешниятъ румънски народъ е съставенъ въ своята маса отъ сливането на тракийскитѣ даки съ славянобългаритѣ, единъ процесъ на смѣсване, който започна още презъ първитѣ вѣкове на нашата ера въ Карпатитѣ. Това първично дако-славяно-българско тѣсто е замѣсено съ малко латинска мая, която е дала само езиковия обликъ на власитѣ, безъ никакви отражения въ тѣхната култура.

Въ идната статия ще проследимъ влиянието на българитѣ върху власитѣ презъ епохата отъ създаването на румънска държава до фанариотското проникване въ Ромъния.

Варненци, предпочитайте производството на индустриални Варненски предприятия, защото тѣ се изработватъ отъ Варненски работници — отъ Варненски граждани.

Печатница „К ж н ч о
Николовъ“ — Варна, срещу
Общ. омниб. служба —
Тел. 26-58 приема за печатъ всички печатни произведения съ най-износни условия.

Печатн. „К. Николовъ“ — Варна
п. 13

на християнството и да принасятъ на деня му курбанъ: хлѣбове и рибници.

Житейскиятъ пѣтъ на Свети Никола е украсенъ само съ добри и благородни дѣла: той е живѣлъ не за себе си, а за другитѣ.

Той е билъ олицетворение на най-висшитѣ човѣшки добродетели, огроменъ нравственъ стълбъ на правдата и красотата.

Св. Никола е починалъ въ дълбока старостъ и билъ погребанъ въ съборната църква на гр. Миръ.

Следъ земния пѣтъ на светеца народа започналъ да разказва за него най-чудни легенди и да пѣе чудни пѣсни.

Една отъ най-хубавитѣ, най-прекраснитѣ, най-сдържателнитѣ е и тя: